

Tine Mihelič: **Klic gora**

Klic gora

✍ Tine Mihelič 📁 Arhiv Tina Horvat

Gore imam rad. Iz tega preprostega dejstva je razbrati ves smisel mojega gorništva, alpinizma, andinizma ... in seveda v prvi vrsti ljubezni do narave, predvsem gorske. V gore sem se zaljubil pri šestnajstih in vzpostavil najtrajnejše ljubezensko razmerje svojega življenja. Zakaj so me te mrtve tvorbe, ti veliki kupi kamenja ali snega tako pritegnili? Na to in podobna vprašanja nisem nikoli s preveliko vnemo iskal odgovorov. Povsem se strinjam z Mihom Potočnikom, ki je na vprašanje, zakaj hodi v gore, odgovoril takole: »Nič ne razmišljam, zakaj, raje kar grem.« V pričujočem pisanju ne boste zasledili nobene filozofije, njegov edini namen je poklon večno lepim goram. Privlačijo me s skrivnostno silo, ki se ji preprosto ne morem upreti. To silo imenujem klic gora.

Lepota je abstrakten pojem, ki ne vsebuje nič absolutnega, fizičnega, materialnega. Zmožnost dojemanja lepega je lastna izključno vrsti homo sapiens. V to me je nekoč prepričal prijazen dogodek na južnem grebenu Dolkove špice. Spodaj, na zelenem hrbtu, obraslem z rušo in cvetjem, sem doživel pristrčno srečanje z gospo kozorogovo, ki je mladiču predstavila nenevarnega gorskega sopotnika. Stali smo nekaj metrov vsaksebi in se radovedno opazovali. Celo pogovarjali smo se: jaz sem spuščal raznežene ljubkovalne fraze, onadva pa sta nekaj zamolklo brundala. Potem smo plezali navzgor kot pravi gorniški tovariši. Družili smo se najmanj sto višinskih metrov, jaz na levi strani grebena, onadva po desni - nikoli oddaljeni več kot nekaj korakov - in se včasih prijazno pozdravili čez kako škrbino. Trave zaključuje globoka zarez, nad njo pa je svet gol in mrtev. Tu sta se štirinožna prijatelja poslovila; nista mogla razumeti posebneža, ki se je zapodil v skale, kjer ni najti nič užitnega. Me ne pa je tja gor vlekla neznana sila, ki se ji nisem mogel upreti. Naj me vrag, če nisem v pogledu rogatih soplezalcev povsem jasno zaznal, kaj si mislita o meni: ta je čisto nor. Osvajanje nekoristnega je torej pojem, ki gornika,

oziroma alpinista ločuje od gamsov in kozorogov (pa tudi od »normalnih« ljudi).

Pojem osvajanje nekoristnega si je izmislil slavni alpinist Lionel Terray in o bistvu alpinizma z dvema besedama povedal več kot dolge razprave učenih ideologov. Vsak alpinist si to simbolno reklo razlaga po svoje; kmalu pa se zave, da je smisel »nekoristnosti« gorskega sveta ravno nasproten besednemu pomenu - seveda le za človeka, ki razume »dušo« gore. Da, gora ima dušo! Seveda ne dobesedno - gori vdihne dušo človek, pa ne vsak; le tisti, ki jo spoštuje in jo ima rad. Jaz sem v odnosu do gore vedno čutil nekaj pridiha erotike. Njen klic zaslišim najbolj jasno v ranem jutru, kadar višave žarijo v nežni rožnati barvi. Takrat občutim skoraj bolečo željo, da bi bil čimprej tam gori. Nikoli nisem imel težav z rano uro in v jutranji hoji čez rosna vznožja komaj krotim nestrpnost. Počutim se kot vasovalec, ki ga nepremagljiva sla žene v objem izvoljenke. Povsem naravno se mi zdi, da je beseda gora ženskega spola (kot v večini jezikov čustvenih Slovanov in Romanov - Germani mislijo drugače: samo hladni Anglež si je lahko izmislil tako brezčutno in človekov odnos do gore izključujočo definicijo alpinizma, ki pravi, da plezaš na goro zato, ker gora pač je).

Moram se pohvaliti, da spadam med srečneže, saj mi gore ljubezen vračajo. Kako pa naj drugače razumem njihovo naklonjenost, ki sem je deležen v tolikšni meri. Če pustim ob strani užitke in radosti, se moram goram še posebej zahvaliti za milost, ki so mi jo izkazale, kadar sem opotekaje nihal »ob tisti tenki črti« med bivanjem in onostranstvom. To se je žal dogodilo kar prepogosto, čeprav drame in trpljenje niso tisto, kar iščem v gorah. O, še kako me osrečuje slast, ki jo občutiš na vrhu gore, kadar si moral dati vse od sebe ali pa še več. Vendar pa imam najlepše spomine na ture, na katerih se ni »nič zgodilo«, ko je bilo vse skupaj eno samo veselje, radoživost in užitek. Smuk po šumečem firnu s Kanjavca v opojnem blesku bohinske zimske pravljice, vrtoglavi plezalski ples v čudoviti skali Travnika ali Cime Canali, sanjsko ledno plezanje na Kondorja ali Alpamayo, pa kasneje nostalgčno stikanje po gamsjih stečinah poti PP ob vznožjih velikih sten mladosti, to so ture po mojem okusu. Na takih poteh sem začutil, da

sem se povsem zblížal z goro in našel to, kar sem iskal: svet večne lepote.

»Herojski alpinizem« me torej ni pritegnil, pa tudi dovolj nadarjen in sposoben nisem zanj. Nikoli nisem niti pomislil na to, da bi se šel preizkusit v kak Eiger, celo v steno Rzenika nisem vstopil. Iz podobnega razloga tudi nisem videl Himalaje. Namernega tveganja nisem nikoli enačil z junaštvom, zame je tveganje etično utemeljeno edino v nepredvideni situaciji, ko se znajdeš v kaši in je treba reševati golo kožo. No, s tako miselnostjo pač ne moreš postati posebno vrhunski alpinist. »Najbolj znani in najbolj cenjeni so bili vedno tisti alpinisti, ki so si največ upali, pa pri tem še odnesli celo glavo.« (J. Krakauer)

Vendar pa je treba priznati, da pri alpinizmu nenehno obstaja neka stopnja tveganja. Brez tega naša priljubljena dejavnost ne bi imela tistega svojstvenega čara, ki tako vznemirljivo draži zavest slehernega plezalca. Nekoč sem peljal plezat neko lažjo klasiko dobro prijateljico - vzorno mamico dveh hčerkic, ki poprej še nikoli ni bila v hribih, včasih je le malo potelovadila v vrtcu. Brez težav in z užitkom sva opravila s steno. Pohvalila me je, da se je na vrvi suverene vodnika počutila povsem varno. Potem pa sem ji povedal, da pri plezanju stoođstotne varnosti sploh ni - kaj pa nenadni kamen ali pa vsak trenutek možna človeška napaka ... Zgrozila se je in me skoraj ozmerjala, zakaj ji nisem tega povedal že prej; sicer zagotovo ne bi šla plezat - saj ima vendar otroke! Tudi jaz imam otroke, pa se pogosto sprašujem, do kod smem iti pri plezanju, da ne prestopim meje odgovornega početja. Vendar smo alpinisti nepoboljšljivi optimisti in nikogar ne poznam, ki ne bi bil prepričan, da se bo z gore vrnil cel. Ljudje, ki pripisujejo plezalcem samomorilska nagnjenja, o alpinizmu nimajo pojma. Osebo mislim, da znamo alpinisti celo močnejše ceniti življenje kot »normalni« ljudje, saj se včasih najdemo v položaju, ko je življenje ogroženo in si ga moramo dobesedno reševati ali celo priboriti. Kakšna slast te obide, potem ko si pri plezanju zašel v stisko, pa si se srečno in zahvaljujoč svojim sposobnostim izmazal! Bližina onostranstva je tako vznemirljiva, da se v mejnih trenutkih (pravzaprav kasneje, ko/če so se srečno razpletli) čutiš

Greben Oltar – Rokav – Škratica

izbranca, svetlobna leta oddaljenega od sveta poprečnežev. Rogam se današnji razprodaji instant (»kokr«) adrenalina, kakršnega za (pre)velike novce ponujajo lahkovernim, ki ne ločijo med navideznim in resničnim. Pravi adrenalin se sprošča edino v situaciji, ko si resnično ogrožen in se moraš izvleči iz stiske s svojimi močmi in sposobnostjo. Če se hočeš naučiti adrenalina, vstopi v severno steno Široke peči ali Civette!

Ta knjiga je namenjena ljudem, ki slišijo klic gora. Drugi z njo ne bi imeli kaj početi, saj je itak ne bi razumeli. Tega skrivnostnega glasu ni mogoče zaznati s sluhom, temveč le s srcem. Zato moraš biti z gorami na isti valovni dolžini, sicer te bo njihov klic pustil neprizadetega. Če pa si ga zaslišal, se klicu gora nima smisla upirati, saj pusti v človekovi duši trajno sled, nekakšno infekcijo, zoper katero še niso našli zdravila. Iz lastne izkušnje lahko zatrdim, kakšne težave povzroči upiranje. Če te na(d)loge življenja prisilijo k daljši odsotnosti z gora, se bo prej ali slej pojavila huda abstinenčna kriza. Lahko pride celo do patološke reakcije, značilne

V previsu

za podobne bolezni, ki jih povzroča pomanjkanje vitaminov. Jaz to stanje dobro poznam, imenuje se *nostalgia alpina acuta*. Iz hude stiske pomaga edino čim hitrejša zaužitje močne doze čistega gorskega zraka, po možnosti zajetega nad 2000 metri. Človek, okužen s to klico, je zaznamovan za vse življenje in se mora čim pogosteje podvreči omenjeni terapiji. Bolezen je pogojno nalezljiva, zato je treba biti ob stiku z okuženim previden. Preventive ali cepiva ne poznamo.

Gorski svet me najbolj privlači v svoji prvobitni podobi, zato se planinstva kot množične, organizirane dejavnosti ne udeležujem. Če se le da, zavijem s steze na brezpotni svet, kjer si moraš prehode poiskati sam. Spoznal sem mnoge zvrsti dejavnosti v gorah, nobene pa si nisem izbral kot ozko specializacijo. Gora me je vedno zanimala kot celota: od vznožja, tam kjer prebivajo ljudje, prek sredogorja, kjer valovi življenje narave, pa vse do mrtvih visokogorskih pustinj in snegov. Tja gor prinaša življenje človek v vlogi, ki jo edino priznavam - kot ljubitelj in občudovalec. Ne vem zakaj, ampak vedno, kadar ganim po nedotaknjemem snegu, začutim vsake toliko željo, da se ozrem na svoje stopinje. Zdi se

mi, kot bi tam pustil svoj podpis, ne da bi naraovo s tem omadeževal. V hribih se počutim kot na obisku pri takih ljudeh, ki imajo vse neznanško snažno, pa se bojim, da jim ne bi kaj zamažal in si v veži sezujem čevlje.

Gore so mi neizmerno obogatile življenje. Nisem premožen v materialnem smislu, pa vendar se imam za bogatina. V več kot polstoletni gorniški karieri sem si nabral toliko doživetij, da jih ne bi hotel zamenjati za ves denar tega sveta. Kadar mi uspe velika tura, sem po njej bolj srečen kot tisti, ki je na loteriji zadel mercedesa. Moram torej zapisati, da v duhovnem smislu živim od rente, ki sem si jo prislužil v dolgoletnem čaščenju gora. Današnji kult materializma me pušča hladnega in vedno bolj cenim vrednote, ki so bile življenjsko vodilo mojih staršev, vzgojenih v duhu nekega pozabljenega idealizma. Nekatere od teh vrednot so čvrsto vgrajene v idejno shemo gornštva in alpinizma, kakršno si predstavljam jaz. Bralec teh spisov bo kmalu ugotovil mojo nazorsko sorodnost z velikim Juliusom Kugyjem. Ob vsem spoštovanju njegovega veličastnega opusa alpinista in pisatelja ter ljubezni do gora, mi je posebno občudovanje izzval način, kako je mojster znal živeti. Svoje velikansko podedovano premoženje je lepo »zagonil« s tem, da je življenje posvetil goram. Mislim, da je bil zelo srečen človek, saj je verjel v teorijo vzajemne ljubezni. Njegova ljubezen do gora je bila tako močna, da se je ta teorija morala udejanjiti in gore so mu ljubezen vračale. Kugy bi umrl kot siromak, če ne bi napisal vseh teh prelepkih knjig o gorah in na koncu je živel - od gora.

Star sem prek šestdeset, v gore hodim, odkar pomnim, sem alpinist, plezalec, andinist, turni smučar, pisec planinskih vodnikov in predvsem strastni zaljubljenec v gore. Vse opisane dejavnosti gojim v mejah možnosti še danes in jih nameravam še dolgo, če ... Nikoli nisem postal pravi ekstremni plezalec, gorniški in plezalski prijatelji me poznajo bolj kot romantika ali kot temu rečejo bolj učeno - esteta. Taka opredelitev v nekaterih krogih, če na primer bereš stare plezalske ideologe Lammerja, Tumo ali Juga, ali pa tudi katerega izmed sodobnejših vrstnikov, velja skoraj za psovko. Jaz pa nikoli ne bom mogel iz svoje kože (zakaj pa bi?) in se pred tako obtožbo

Tine Mihelič, Den in Majda Cedilnik pod vstopom prvenstvene Škrbaste smeri v Stenarju 📷 Jože Mihelič

skrijem pod plašč svojih velikih vzornikov Kugyja in Buhla. V njihovih spisih sem našel sorodni duši. Gore imam rad; to mi pomeni bistvo.

Gorniško pisanje je moj priljubljeni konjiček, pisana beseda pa moj najljubši način izražanja (privatno sem dolgočasna, nekomunikativna puščoba, pa še jecljam povrh). Ta trenutek, ko to pišem, mi je prav vseeno, ali bo ta spis kdaj izšel ali ne. Pisanje o gorah mi pomeni intimni pogovor z mojimi ljubicami, ob njem se vračam v čas veličastnih doživetij v opoju mla-

deniške neugnanosti. No, neugnanosti mi pravzaprav ne manjka niti danes. Ne mine leto, da ne bi všpičil v gorah kake neumnosti in moji bližnji si nemara mislijo, da gre dedku že na otročje. Morda imajo prav, v gorah se res počutim večnega otroka, ki se vsako jutro znova začudi, da je vzšlo sonce. To večno čudenje lepote narave sem podedoval od matere; midva se nikoli ne moreva do sitega nagledati jutranje, ali pa večerne zarje na Triglavu, ki jo občudujeva z našega okna v Bohinju. 📍

Z dolomitskim poglavjem zaključujem svojo pripoved o gorah. O, ne mislite, da je ogenj ugasnil - to bi bilo pri meni nemogoče. Res pa je, da je marsikaj drugače: gore so čedalje višje in bolj strme. Kolena so iztrošena po več kot pol stoletni neprizanesljivi, pogosto nasilni rabi. V sklepah nekaj čudno poka in škriplje, da sem moral svoje dolgoletno divjanje po gorah precej upočasniti, pa se zato prav nič ne grenim. Ker po naravi nisem asket, moram nositi v gore nekaj kilogramov več kot bi bilo treba. Toda, kadar se zjutraj odpravim v gore, me navdaja enako navdušenje kot v mladih letih. Seveda ne plezam več na Agner ali Badile, cilje je pač treba prilagoditi okoliščinam. Pa vendar mi včasih še vedno uspe kaka »ornge« tura in po njej čutim enako zadoščenje kot nekdanj. Klic gora mi še vedno odzvanja v srcu in skoraj prepričan sem, da se mu bom odzval zadnjega jutra svojega življenja. S katerimi besedami sem že začel to knjigo? Aha, se že spomnim. Tudi končal jo bom enako, saj je v tem stavku zajeto vse: gore imam rad.

Pričujoče pisanje je seveda pripoved o nekem času, ki je nepreklicno minil. Moja navzočnost v gorah je v njihovem »življenju« pomenila le bežen, nepomemben trenutek. Meni pa je izpolnila življenje. Gore so mi vedno žarele v posebnem, čarobnem blesku; še danes čutim globoko v srcu, da mi pojejo pesem o večni lepoti.